

STORTINGET

Innst. 240 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen

Prop. 76 L (2019–2020)

Innstilling fra den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen om Endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koraloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning og bakgrunnen for forslaget

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag om endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koraloven).

Midlertidig lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koraloven) gir på nærmere vilkår Kongen myndighet til å fastsette forskrifter om nødvendige og forholdsmessige tiltak som kan utfylle, supplere eller fravike gjeldende lovgivning. Forskriftene skal være midlertidige, og de kan bare gis dersom lovens formål ikke kan ivaretas gjennom normal lovbehandling i Stortinget. Et mindretall på en tredjedel av stortingsrepresentantene kan bestemme at forskriftene skal oppheves, helt eller delvis. Det vises til Prop. 56 L (2019–2020) og Innst. 204 L (2019–2020) for en nærmere gjennomgåelse av bakgrunnen for loven. Loven trådte i kraft 27. mars 2020. Det fremgår av lovens § 7 at loven oppheves én måned etter ikrafttredelsen, det vil si 27. april 2020.

Det fremgår videre av Innst. 204 L (2019–2020) side 10 andre spalte at komiteen er åpen for at Stortinget kan

forlenge lovens varighet dersom behovet for loven etter én måned ikke er redusert, og dersom erfaringene med loven gjør en forlengelse forsvarlig.

Departementet foreslår at lovens varighet forlenges med én måned gjennom en endring i lovens § 7. Loven vil da gjelde til og med 27. mai 2020. En slik forlengelse ble støttet av et stort flertall av høringsinstansene. Departementet ser ikke for seg en forlengelse ut over dette. Videre foreslås det en mindre endring i lovens § 5 som bringer ordlyden i samsvar med den praksisen som har utviklet seg i forståelse med Stortinget.

Etter smittevernloven § 7-12, jf. beredskapsloven § 3 tredje ledd, skal forskrifter som ikke er opphevet innen 30 dager etter at de er meddelt Stortinget, snarest legges frem som lovforslag. Koraloven § 8, jf. smittevernloven § 7-12 fjerde punktum, gjør unntak fra denne bestemmelsen i én måned. Det samme gjelder plikten til å sammenkalle Stortinget dersom det ikke er samlet. Departementet foreslår at også denne bestemmelsen forlenges med én måned.

1.2 Erfaringer med lover og forskrifter knyttet til utbruddet av Covid-19

1.2.1 Forskrifter fastsatt med hjemmel i koraloven

Hittil er det fastsatt 21 forskrifter med hjemmel i koraloven. De første 14 forskriftene ble fastsatt i statsråd 27. mars 2020, samme dag som lovens ikrafttredelse. I statsråd uken etter, 3. april, ble det fastsatt tre nye forskrifter, og i statsråd 8. april ble det fastsatt ytterligere fire forskrifter. Forskriftene ble i samsvar med lovens § 5 første ledd meddelt Stortinget umiddelbart etter statsråd.

I medhold av lovens § 5 andre ledd meddelte stortingspresidenten 28. mars 2020 at minst en tredjedel av

stortingsrepresentantene ikke støttet enkelte av bestemmelsene i totalt fem forskrifter fra Kunnskapsdepartementet vedtatt 27. mars 2020. Disse bestemmelsene trådte derfor ikke i kraft og ble opphevet av Kongen i statsråd 1. april. De øvrige bestemmelsene i disse forskriftene, samt de øvrige 16 forskriftene som til nå er vedtatt, trådte i kraft dagen etter vedtakelsen. Det nevnes at to av de nevnte forskriftene fra Kunnskapsdepartementet ble endret på nytt i statsrådet 8. april 2020.

I proposisjonen er det tatt inn en oversikt over forskriftene som er fastsatt med hjemmel i koronaloven, med angivelse av hvilke forskrifter som er endret.

Det er også gitt en nærmere redegjørelse om de ulike forskriftene fastsatt med hjemmel i koronaloven og for vedtaksprosessen i tilknytning til disse forskriftene.

1.2.2 Forskrifter fastsatt med hjemmel i smittevernloven

Det er fastsatt syv gjeldende forskrifter om Covid-19-situasjonen etter smittevernloven, hvorav den ene, den såkalte Covid-19-forskriften, regulerer forhold som tidligere var regulert i fem separate forskrifter.

1.2.3 Sektorlovgivning med tilknytning til utbruddet av Covid-19

Så langt er det foruten koronaloven gjort tolv endelige (sanksjonerte) lovvedtak med tilknytning til utbruddet av Covid-19. Elleve av disse er lovvedtak som gjør endringer i eksisterende lover (endringslover), mens ett av vedtakene gir en ny lov, lov 27. mars 2020 nr. 14 om statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter. De sanksjonerte lovvedtakene dreier seg i grove trekk om økonomiske og arbeids- og velferdsrettslige tiltak for å motvirke negative konsekvenser i den foreliggende situasjonen, i tillegg til enkelte praktiske tilpasninger i lovverket.

I tillegg til de tolv sanksjonerte vedtakene har Stortinget truffet ni lovvedtak som foreløpig ikke er sanksjonert.

1.2.4 Forskrifter med hjemmel i sektorlovgivningen

Over en utvalgt to-ukersperiode (fra og med 24. mars 2020 til og med 6. april 2020) er det fastsatt 31 sentrale forskrifter med hjemmel i sektorlovgivningen som har tilknytning til Covid-19-situasjonen. Flere av disse har i tillegg blitt endret i den aktuelle perioden. Det er grunn til å tro at det er fastsatt et sammenlignbart antall forskrifter med tilknytning til Covid-19 før 24. mars, og det har også kommet til nye relevante forskrifter etter 6. april. Det kan derfor grovt anslås at det er vedtatt mer enn 60 forskrifter med hjemmel i sektorlovgivningen.

1.2.5 Sammenfatning av erfaringene med lover og forskrifter knyttet til utbruddet av Covid-19

Etter departementets syn viser oversikten i proposisjonen at koronaloven er benyttet i tråd med formålet. De klart fleste tiltakene som er fastsatt som en følge av utbruddet av Covid-19, er hjemlet i gjeldende bestemmelser i sektorlovgivningen. I tillegg er flere tiltak vedtatt (eller foreslått vedtatt) ved lov. Koronaloven har på sin side vært benyttet for å fastsette nødvendige tiltak der sektorlovgivningens hjemler ikke strekker til, og der det samtidig ikke har vært vurdert å være tilstrekkelig tid til å gjennomføre en vanlig lovgivningsprosess.

Behovet for de forskriftene som er vedtatt med hjemmel i koronaloven, er i all hovedsak beskrevet allerede i Prop. 56 L (2019–2020) kapittel 3. Det er kun de to forskriftene innen samferdselssektoren (midlertidig forskrift 3. april 2020 nr. 571 og nr. 577) og forskriften om Forsvarets operative virksomhet (midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 460) som ikke er nevnt der i gjennomgåelsen av behovet regjeringen så for å innføre forskriftshjemmelen i koronaloven. De tre forskriftene som ikke er omtalt der, illustrerer samtidig at det i enkelte tilfeller har vært nødvendig med en generell forskriftshjemmel for å ivareta uforutsette behov på kort varsel.

Når det gjelder innholdet i reguleringene, synes de mest inngripende tiltakene stort sett å være hjemlet i smittevernloven. Forskriftene etter koronaloven griper i mindre grad inn i enkeltpersoners friheter og rettigheter. De fleste forskriftene vedtatt med hjemmel i koronaloven dreier seg om praktiske tilpasninger for å opprettholde sentrale samfunnsfunksjoner, slik som rettsvesen, samferdsel og utdanning, samt å sørge for praktiske tilpasninger innenfor sammenslutningsretten.

1.3 Andre lands rett

Utbruddet av Covid-19 har medført behov for midlertidig regulering i en rekke land, på mange områder. De nordiske landene har så langt hatt til dels ulike strategier for håndtering av smittespredningen, og i tillegg har de hatt noe ulik rettslig regulering på plass før utbruddet. Behovet for tilpasninger i gjeldende rett har dermed variert. Mange tilpasninger har i alle de nordiske landene kunnet gjøres på grunnlag av eksisterende hjemler i særlovgivningen, men det finnes også eksempler på at disse er utvidet, og at utøvende myndigheter er gitt nye fullmakter.

I proposisjonen er det gjort nærmere rede for midlertidige reguleringer som følge av Covid-19-utbruddet i henholdsvis Danmark, Finland og Sverige.

1.4 Høring og høringsinstansenes generelle syn

Justis- og beredskapsdepartementet sendte 1. april 2020 på høring spørsmålet om forlengelse av koronaloven.

I høringsnotatet foreslo departementet å forlenge varigheten av koronaloven med én måned, til 27. mai 2020, gjennom en endring i § 7. Departementet begrunnet forslaget med at det også etter 27. april vil være behov for en rekke av forskriftene som allerede er vedtatt med hjemmel i loven. Det ble antatt å være vanskelig å få fremmet proposisjoner på de aktuelle områdene i tilstrekkelig tid til at Stortinget kunne behandle alle før 27. april. Det ble videre antatt at det også etter 27. april kunne oppstå behov for raskt å vedta nye forskrifter. Høringsinstansene ble også invitert til å komme med synspunkter på om det er lover som bør tilføyes eller tas ut av listen i § 2, som angir hvilke lover som på nærmere vilkår kan utfylles, suppleres eller fravikes.

Departementet foreslo også at plikten etter § 5 til å meddele Stortinget forskrifter gitt med hjemmel i loven knyttes til tidspunktet for vedtakelse av forskriften i statsråd fremfor kunngjøringstidspunktet. Dette er begrunnet med at det vil kunne gå noe tid mellom vedtak og kunngjøring. Ettersom kunngjøring skjer løpende, vil forskrifter vedtatt i medhold av loven kunngjøres til forskjellig tid. Forslaget ville ikke endre den tiden Stortinget har til å behandle forskriftene.

Til sist foreslo departementet en forlengelse på én måned av endringen i smittevernloven § 7-12 fjerde punktum. Denne bestemmelsen gjør unntak fra kravet om at Stortinget øyeblikkelig skal sammenkalles dersom Stortinget ikke er samlet når det gis bestemmelser i medhold av smittevernloven § 7-12, og fra kravet om at forskriftene skal legges frem som lovforslag innen 30 dager etter meddelelse til Stortinget dersom de ikke allerede er opphevet. Disse unntakene ble opprinnelig vedtatt med en varighet på én måned fra ikrafttredelsen av koronaloven, jf. koronaloven § 8.

Et klart flertall av høringsinstansene er positive til en midlertidig videreføring av koronaloven, enkelte betinget positive. Noen høringsinstanser har uttalt seg på generelt plan om behovet for en lov. NIM uttrykker forståelse for behovet for iverksetting av tiltak på kort varsel, men viser samtidig til at tiltakene som nå gjennomføres, reiser mange spørsmål i tilknytning til menneskerettighetene. Rettspolitisk forening og en privatperson støtter ikke forlengelse av koronaloven.

Det vises til proposisjonen kapittel 5 for en nærmere omtale av høringsinstansenes syn på forlengelse av loven.

Høringsinstansenes syn på forslag til andre endringer av loven samt til forlengelsen av smittevernloven § 7-12 fjerde punktum gjengis i kapittel 7 og 8 i proposisjonen.

1.5 Departementets vurderinger

1.5.1 Kort om koronaloven og Stortingets adgang til å delegerer lovgivningsmyndighet

Koronaloven gir Kongen, innenfor nærmere angitte grenser knyttet til Covid-19-situasjonen, adgang til å

fastsette nødvendige og forholdsmessige tiltak som kan supplere, utfylle og fravike gjeldende lovgivning. Et mindretall på en tredjedel av stortingsrepresentantene kan likevel pålegge Kongen straks å oppheve forskriftene, helt eller delvis. Loven gjelder i én måned og foreslås her videreført i ytterligere én måned. Dette reiser spørsmål om Stortingets adgang til å delegerer myndighet til regjeringen, herunder myndighet til å derogere (gjøre avvik) fra gjeldende lovgivning.

Stortinget har en vid adgang til å delegerer myndighet. Samtidig kan Stortinget ikke delegerer all sin lovgivningsmyndighet til Kongen uten noen saklig begrensning ved en generalfullmakt når det selv er i stand til å fungere.

Norsk lovgivningstradisjon kjennetegnes ved at lover i relativt stor grad inneholder forskriftshjemler som gir Kongen, departementet eller underliggende etater adgang til å fastsette detaljerte regler som utfyller eller supplerer loven. I mange tilfeller gis det også adgang til å fravike gjeldende lovgivning.

Som gjennomgangen i kapittel 3 i proposisjonen viser, har det klare flertallet av forskrifter som er vedtatt som en følge av utbruddet av Covid-19, blitt fastsatt i medhold av forskriftshjemler i sektorlovgivningen.

I tillegg til eksemplene på at det er vedtatt vide forskriftshjemler i sektorlovgivningen, er det fastsatt vide forskrifts- eller fullmaktshjemler i beredskapslovgivningen. Smittevernloven inneholder en rekke hjemler for å fastsette tiltak for å verne befolkningen mot smittsomme sykdommer. Loven § 7-12 er vidt utformet. Paragrafen gir Kongen (i statsråd) mulighet til fastsette forskrifter når et utbrudd av en allmennfarlig smittsom sykdom truer folkehelsen, eller når det er fare for et slikt utbrudd og det på grunn av disse forholdene er fare ved opphold. I slike tilfeller kan Kongen gi bestemmelser av lovgivningsmessig innhold for å trygge folkehelsen og for at det skal kunne settes inn tiltak til vern om befolkningen. En rekke av de mer inngripende tiltakene som er fastsatt etter 12. mars 2020, slik som regler om karantene, isolasjon, bortvisning, forbud mot visse typer virksomhet og forbud mot å overnatte på fritidsbolig utenfor egen kommune, er fastsatt med hjemmel i smittevernloven.

Også helseberedskapsloven har relativt vide forskrifts- og fullmaktshjemler. Det samme gjelder de sektorovergripende bestemmelsene i næringsberedskapsloven og sivilbeskyttelsesloven.

Til forskjell fra forslaget til en permanent krisefullmaktslov som er foreslått i NOU 2019:13, er ikke koronaloven bygget på nødrettsbetraktninger. Som det fremgår av lovens formålsbestemmelse, skal loven legges til rette for forsvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak som er nødvendige for å begrense forstyrrelsen av sentrale samfunnsfunksjoner og for å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen, næringslivet, offentlig sektor eller samfunnet for øvrig.

Det er departementets vurdering at koronalovens avgrensning til følger av Covid-19-utbruddet, dens midlertidige karakter samt bestemmelsene som sikrer Stortingets umiddelbare involvering og effektive kontroll før forskrifter gitt i medhold av loven trer i kraft, gjør at delegasjonen i koronaloven ligger vel innenfor Stortingets alminnelige delegasjonskompetanse.

1.5.2 Behov for forlengelse av loven

Som det fremgår av kapittel 3, har det blitt vedtatt en rekke nye regler etter utbruddet av Covid-19. På de fleste områder har det allerede vært tilstrekkelige rettslige grunnlag til å kunne fastsette nye forskrifter. På andre områder har det vært tilstrekkelig tid til å vedta nye lovbestemmelser. Gjennomgangen viser imidlertid også at koronaloven har oppfylt sin funksjon ved å ivareta behovet for å raskt få på plass nødvendige regelverksendringer der det ikke finnes dekkende forskriftshjemler i sektorlovgivningen, og der det har vært vurdert at formålet ikke kunne ivaretas gjennom alminnelig lovbehandling. Det er til nå vedtatt 21 slike forskrifter.

Alle vedtak har vært oversendt til Stortinget etter vedtak i statsråd. Ved ett tilfelle har stortingspresidenten som nevnt meldt tilbake at minst en tredjedel av stortingsrepresentantene ikke støttet enkeltbestemmelser i forskrifter. Dette gjaldt enkelte bestemmelser i fem forskrifter fra Kunnskapsdepartementet vedtatt 27. mars 2020 som ga fem lover på barnehage- og utdanningsområdet anvendelse «så langt som mulig». Disse bestemmelsene trådte derfor ikke i kraft og ble opphevet av Kongen i statsråd 1. april 2020.

Etter departementets syn har loven vært viktig i denne tidlige fasen etter Covid-19-utbruddet. De fleste av høringsinstansene synes i hovedsak å være enig i dette, men enkelte høringsinstanser er kritiske til hvordan loven er anvendt.

Dersom loven ikke forlenges ut over 27. april 2020, følger det av lovens § 4 at forskrifter gitt i medhold av loven faller bort. Etter departementets syn er det et klart behov for at mange av forskriftene som er vedtatt med hjemmel i koronaloven, videreføres etter 27. april. Svært mange av høringsinstansene peker nettopp på at forskriftene gitt med hjemmel i loven er viktige, og at de bør forlenges.

Departementet foreslår at loven forlenges med én måned, til 27. mai 2020. Dette støttes som nevnt av det store flertallet av høringsinstansene.

Et alternativ til forlengelse av lovens varighet er å videreføre innholdet i forskriftene gitt i medhold av koronaloven, uten å forlenge lovens varighet. En slik løsning vil delvis imøtekomme hensynene bak forslaget som var sendt på høring, men har også svakheter som gjør at departementet ikke vil foreslå en slik løsning. For allerede eksisterende forskrifter vil løsningen kunne medføre en lite fleksibel ordning. Det vil blant annet bli vanske-

lig å finne en ordning som gir mulighet til å gjøre endringer eller modifikasjoner i forskriftene. Et slikt alternativ vil videre utelukke fastsettelse av nye forskrifter etter 27. april. Løsningen avviker også fra lovforslaget som ble sendt på høring, og som ble støttet av et klart flertall av høringsinstansene.

Etter departementets syn vil behovet for å fastsette nye forskrifter med hjemmel i koronaloven etter 27. april være vesentlig mindre enn det var i den første fasen etter vedtakelsen av loven. Loven vil derfor bli brukt med særlig stor forsiktighet etter dette tidspunktet. Departementet minner om at forskrifter bare kan gis dersom formålet ikke kan ivaretas gjennom vanlig lovbehandling. Det må antas at det nå vil være mulig i de aller fleste tilfeller å fremme proposisjoner til Stortinget dersom eksisterende hjemmelsgrunnlag ikke er tilstrekkelige for å iverksette nødvendige tiltak.

Det kan imidlertid ikke utelukkes at det også etter 27. april vil være behov for å fastsette enkelte nye forskrifter der vanlig lovbehandling ikke kan gjennomføres. Det er fremdeles slik at det er vanskelig å forutse hvilke tiltak som vil være nødvendige for å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen, næringslivet, offentlig sektor og samfunnet for øvrig. Departementet mener derfor at det fortsatt i en periode er behov for en begrenset mulighet for å vedta nye forskrifter med hjemmel i koronaloven. I tillegg vil det kunne være behov for å gjøre justeringer i allerede vedtatte forskrifter.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å forlenge varigheten av loven med én måned frem til 27. mai 2020 gjennom en endring av § 7. Slik departementet ser situasjonen i dag, vil det ikke være behov for å be om ytterligere forlengelse av loven.

1.5.3 Generelle merknader til anvendelsen av loven

Koronaloven har vært i kraft i knappe tre uker og har som nevnt gitt grunnlag for samlet 21 forskrifter. Departementet mener at loven har fungert etter sin hensikt, og viser til de nærmere føringene som er gitt i Prop. 56 L (2019–2020) og Innst. 204 L (2019–2020). I lys av erfaringen finner departementet grunn til å minne om noen sentrale forhold ved en videre anvendelse av loven. Dette vil samtidig besvare flere av merknadene som har kommet i høringsrunden, som det er redegjort for i punkt 5.3. i proposisjonen.

Normal lovbehandling i Stortinget er det klare utgangspunktet. Koronaloven kan bare brukes dersom formålet ikke kan nås ved slik lovbehandling. Det må kunne legges til grunn at Stortinget vil behandle forslag til nye lovbestemmelser raskt. Ettersom tiden har gått, er det gradvis færre tilfeller der normal, men effektiv, lovbehandling ikke lar seg gjennomføre. Det kan likevel ikke utelukkes at nye behov vil dukke opp, men loven vil som nevnt bli brukt med særlig stor forsiktighet i tiden fremover.

Bruk av koronaloven må begrunnes godt. Departementet legger vekt på at alle forslag tydelig må vise hvorfor det ikke finnes andre rettslige grunnlag som kan benyttes, og hvorfor vanlig lov ikke kan ivareta formålet.

Forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven kan ikke fravike Grunnloven. Som understreket blant annet i Prop. 56 L (2019–2020) kan forskriftskompetansen ikke benyttes på en måte som utfordrer rettsstatsprinsipper og domstolenes uavhengighet.

Innskrenking av rettigheter kan bare gjøres så langt det er forenlig med Grunnloven og menneskerettighetskonvensjonene, jf. lovens § 2 andre ledd. Også ellers er det slik at det kan gjøres inngrep i flere av menneskerettighetene dersom inngrepet er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn under hensyn til visse angitte formål. Dersom et tiltak etter koronaloven på denne måten utgjør et inngrep i slike rettigheter, skal det særskilt begrunnes hvorfor inngrepet er lovlig.

Både forskrifter gitt med hjemmel i loven og tiltak vedtatt med grunnlag i disse forskriftene er underlagt alminnelig domstolskontroll. Det ble nærmere presisert gjennom behandlingen i Stortinget og formuleringen av lovens § 6.

1.6 Øvrige endringer i koronaloven

1.6.1 Endringer i § 2

Det følger av koronaloven § 2 første ledd, jf. siste ledd, at Kongen i statsråd kan fastsette midlertidige forskrifter som utfyller, supplerer eller fraviker de lovene som er uttømmende angitt i første ledd, så langt det er nødvendig for å ivareta lovens formål, jf. § 1.

Departementet ba om høringsinstansenes syn på om det er lover som bør tilføyes eller tas ut av listen i § 2 første ledd.

Flere av høringsinstansene har foreslått å tilføye lover som de mener det er behov for å gjøre midlertidige unntak fra som følge av Covid-19-situasjonen. To høringsinstanser foreslår å ta ut lover fra § 2 første ledd.

Departementet kommenterer de ulike forslagene fra høringsinstansene i proposisjonen. Departementet vil ikke foreslå å utvide listen i § 2 andre ledd. Hovedsakelig begrunnes dette med at det ved behov heller vil være naturlig å gjøre endringer i øvrige lover gjennom normal lovbehandling, eventuelt ved at det fastsettes nye og mer spesifikke forskriftshjemler i sektorlovgivningen.

Departementet har også vurdert om enkelte lover bør tas ut av listen i § 2, men har kommet til at det er best å ikke gjøre endringer i § 2. Som nevnt vil loven uansett bli anvendt med stor forsiktighet.

1.6.2 Endringer i § 5

Det følger av § 5 første ledd at forskrifter som er gitt med hjemmel i loven, umiddelbart etter kunngjøring skal meddeles Stortinget skriftlig.

Departementet foreslo i høringsnotatet å knytte meddelelsesplikten til vedtakstidspunktet i stedet for kunngjøringstidspunktet. Kunngjøring av forskrifter vil vanligvis skje samme dag som de fastsettes i statsråd. Det vil imidlertid nødvendigvis være en tidsperiode mellom vedtakelsen av forskriftene i statsråd og kunngjøringen av forskriftene. Kunngjøringen vil skje løpende, slik at forskrifter som er vedtatt i medhold av koronaloven samme dag, vil kunngjøres til forskjellig tid. Det synes derfor mer hensiktsmessig at meddelelsesplikten ikke knyttes til kunngjøringstidspunktet, men til tidspunktet for vedtak i statsråd.

De fleste høringsinstansene hadde ikke merknader til dette forslaget. Advokatforeningen støtter ikke forslaget. Det vises til at Stortinget etter § 4 har en frist på én dag etter meddelelse til å ta stilling til forskrifter fastsatt etter koronaloven, og at det er viktig at offentligheten har hatt anledning til innsyn før denne fristen løper ut. NIM har ingen merknader til spørsmålet om tidspunkt for meddelelse, men viser til at det bør vurderes om ikrafttreddelsen etter § 4 bør forskyves noe for å gi stortingsrepresentantene noe bedre tid til å vurdere innsigelser.

Departementet viser til at i forståelse med Stortinget oversendes i dag forskriftene til Stortinget rett etter vedtak i statsråd. Fristen for Stortinget til å melde tilbake til regjeringen at de ikke støtter en forskrift helt eller delvis, regnes fra tidspunktet for oversendelsen. Departementet foreslår derfor å endre loven slik at lovteksten er i overensstemmelse med praksis.

Departementet har vurdert innkomne innvendinger, og er enig i at det er viktig med tilstrekkelig tid for behandling av Stortinget og med offentlighet rundt forskriftene, slik disse er vedtatt av Kongen i statsråd. Disse hensynene bør imidlertid ikke hindre at loven reflekterer den praksis som er utviklet i forståelse med Stortinget. Regjeringen understreker imidlertid at forskriftene kunngjøres så raskt som mulig etter vedtakelsen i statsråd, og at dette som oftest vil være gjort innen få timer.

1.6.3 Andre endringer

Enkelte høringsinstanser foreslår andre endringer i loven. Blant annet foreslår Advokatforeningen at lovens anvendelsesområde avgrenses negativt, og enkelte høringsinstanser nevner at domstolskontrollen bør utvides. I og med at loven kun foreslås forlenget med én måned, og at det er en forutsetning at hjemmelen vil bli benyttet med stor forsiktighet etter 27. april 2020, ser departementet ikke tilstrekkelig grunn til å gå videre med disse spørsmålene. Det er uansett departementets syn at i alle fall enkelte av de foreslåtte endringene ville nødvendigvis gjort en ny høring.

1.7 Smittevernloven

Ved vedtakelsen av koronaloven ble det også vedtatt endringer i smittevernloven. Ved et nytt fjerde punktum i § 7-12 er det gjort unntak fra plikten til øyeblikkelig å sammenkalle Stortinget dersom det ikke er samlet, og til å legge frem forskriftene som lovforslag innen 30 dager dersom de da ikke er opphevet, jf. koronaloven § 8. Det fremgår av § 8 andre ledd at disse endringene oppheves én måned etter ikrafttredelsen av loven. Plikten til å meddele forskriftene snarest mulig til Stortinget ble ikke endret.

Departementet foreslår å forlenge bestemmelsen i § 7-12 fjerde punktum med én måned og viser til begrunnelsen i Prop. 56 L (2019–2020) side 13 andre spalte. En eventuell forlengelse ut over dette vil kreve et nytt lovvedtak.

2. Komiteens merknader

Komiteens medlemmer, fra Arbeiderpartiet, Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Trond Helleland og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Terje Breivik, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til behandlingen av midlertidig lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) av hvor et enstemmig storting støttet, for en avgrenset periode og under gitte forutsetninger, at regjeringen skulle få videre rammer for effektivt å kunne håndtere krisen som følge av utbruddet av Covid-19. Komiteen understreket i Innst. 204 L (2019–2020) betydningen av at Stortinget som landets øverste statsmakt har og tar sitt konstitusjonelle ansvar. Komiteen viser til at regjeringen nå har foreslått en forlengelse av varigheten for denne midlertidige loven.

Komiteen mener at en i vurderingen av hvorvidt en forlengelse av koronaloven er nødvendig, må legge vekt på de føringer Stortinget ga ved behandlingen av Innst. 204 L (2019–2020), og hvorvidt disse er fulgt opp av regjeringen i de forskrifter som er fastsatt siden loven trådte i kraft.

Stortinget foretok en rekke presiseringer, innstramninger og tilføyelser i regjeringens lovforslag i Prop. 56 L (2019–2020), slik at de dilemmaer og vanskelige avveininger en slik lov innebærer, ble bedre rammet inn. En samlet komité la til grunn at krisen vi sto og fortsatt står oppe i, krever et tett og tillitsfullt samarbeid mellom storting og regjering.

I Innst. 204 L (2019–2020) er det lagt til grunn at koronaloven anvendes slik at Grunnloven ikke utford-

res, at menneskerettighetslovgivningen respekteres, at prinsippet om domstolenes og påtalemyndighetens uavhengighet ivaretas, og at innskrenkning av rettigheter må være forenlig med Norges folkerettslige forpliktelser. Komiteen begrenset lovens anvendelse og styrket de rettighetene som Stortinget og et mindretall i Stortinget har i de tilfeller hvor en slik unntakslov anvendes. Det ble understreket at koronaloven kun skal anvendes dersom det er nødvendig, dersom andre gjeldende lover ikke kan fungere som hjemmel for en ny forskrift, eller hvis det haster så mye at en alminnelig lovgivningsprosess ikke er forsvarlig. Det ble videre understreket at loven ikke skal komme til anvendelse dersom formålet kan ivaretas gjennom normal lovbehandling i Stortinget, eller dersom det er tid til å gjennomføre en ordinær lovgivningsprosess.

Komiteen understreket nødvendigheten av at det i begrunnelsen for forslag til forskrifter i medhold av koronaloven måtte utdypes hvorfor det ikke var anledning til å gjøre dette vedtaket gjennom en ordinær behandling i Stortinget, at tidspress og konsekvenser av dette presset måtte synliggjøres, og at begrunnelsene måtte være så fyllestgjørende at de står seg i ettertid. Videre ble det oppfordret til at politisk omstridte saker skulle fremmes og behandles på ordinær måte.

I forslaget til forlengelse av loven viser departementet til at selv om komiteen understreket at koronaloven bare skal gjelde så lenge det er nødvendig, og ikke lenger enn én måned fra ikrafttredelse, altså til 27. april 2020, ble det åpnet for en forlengelse dersom behovet for loven etter én måned ikke var redusert, og dersom erfaringene med loven gjør en forlengelse forsvarlig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at departementet i det foreliggende lovforslaget legger til grunn at det vil være behov for tilpasninger til lovgivningen også etter 27. april. Regjeringen har nå startet en gradvis oppmykning av de strenge smittevernstiltakene som ble iverksatt med stenging av barnehager, utdanningsinstitusjoner og visse bransjer, slik som frisører og utelivsaktører.

Flertallet viser til at det fortsatt er stor usikkerhet rundt smittesituasjonen framover, og mener det tilsier at visse sikkerhetsmekanismer bør være tilgjengelige også den nærmeste tiden. I tillegg vises det til et behov for at en rekke av forskriftene som allerede er fastsatt, fortsetter å gjelde. Departementet anfører at det vil være vanskelig å få fremmet proposisjoner til Stortinget på de aktuelle områdene før 27. april, og at det kan oppstå behov for å fastsette forskrifter etter dette tidspunktet. Det foreslås at loven forlenges med én måned frem til 27. mai 2020. Høringsrunden departementet har gjennomført, viser at høringsinstansene, med unntak av to, slutter opp om en begrenset forlengelse av loven.

Flertallet viser til vedlagte brev fra justis- og beredskapsministeren av 17. april 2020, som redegjør for et alternativ til en forlengelse av lovens virketid. Alternativet innebærer at en heller vedtar et nytt hjemmelsgrunnlag for spesifikke unntaksforskrifter fastsatt i medhold av koronaloven, slik at disse forskriftene spesielt kan forlenges.

Flertallet mener dette alternativet ikke synes tilrådelig i dagens situasjon med fortsatt fare for plutselig økt smittespredning og med rask utvikling i kunnskapen om viruset. Det kan oppstå behov for å justere allerede fastsatte unntaksforskrifter og også oppstå behov for nye unntaksforskrifter, selv om departementet ikke har planer om nye forskrifter for øyeblikket.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at koronaloven forrykker det grunnleggende forholdet mellom statsmaktene som er etablert gjennom Grunnloven og konstitusjonell sedvane.

Disse medlemmer vil understreke at det ved starten av Covid-19-utbruddet hersket tvil om hvorvidt Stortinget kunne ivareta sine oppgaver på normal måte, og at det var en fare for at nødvendige regelendringer ikke ville bli behandlet raskt nok. På samme måte hadde regjeringen ikke full oversikt over hvilke regelendringer som kunne bli nødvendige for å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner under pandemien.

Ved hjelp av koronaloven ga et enstemmig storting derfor Kongen i statsråd fullmakt til å gi forskrifter som utfylte, supplerte eller fravek gjeldende lovgivning. Disse medlemmer peker på at det siste (derogasjon, muligheten til å fravike lover) er særlig utfordrende i norsk statsskikk, gitt Stortingets suverene myndighet på lovgivningsområdet.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen som begrunnelse for forlengelse vektlegger at en oppheving av loven innebærer at man ikke lenger kan gi forskrifter etter loven. Det medfører selvsagt riktighet. Dette vil imidlertid kunne erstattes av en behandling hvor regjeringen raskt fremmer proposisjoner til Stortinget som blir behandlet på mindre enn én uke, slik vi den siste tiden har sett blant annet ved behandlingen av Prop. 69 L (2019–2020) og Prop. 74 L (2019–2020). I realiteten vil en slik behandling ikke ta vesentlig mer tid enn behandlingen av forskrifter etter koronaloven. Disse medlemmer mener at en ordning med raske høringer, slik regjeringen har gjennomført for koronalovforskrifter de siste ukene, kombinert med rask behandling i Stortinget, er fullt mulig. Disse medlemmer finner på denne bakgrunn ikke å kunne gå inn for en forlengelse av koronaloven og vil derfor primært stemme imot lovforslaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, er-

kjenner at det har gått kort tid siden loven ble vedtatt, og at det derfor er begrenset med erfaringer. Videre ser flertallet at det har vært liten tid til å fremme proposisjoner på de områdene hvor forskrifter har blitt fastsatt med hjemmel i koronaloven. Flertallet vil derfor under visse forutsetninger støtte et forslag om å forlenge koronaloven med én måned frem til 27. mai.

Flertallet vil understreke at koronaloven anses å ha fungert hensiktsmessig og i pakt med det som var Stortingets utgangspunkt: å ta ansvar for en effektiv håndtering av krisen som følge av utbruddet av Covid-19. De fleste forskrifter som har blitt fastsatt, har vært riktige og nødvendige, og flertallet erkjenner at det må gis tid nok til at sakene kan fremmes i proposisjoner til ordinær behandling i Stortinget. Flertallet mener imidlertid én måneds forlengelse er tilstrekkelig med tid for regjeringen til å utarbeide nye lover til erstatning for forskriftene som er fastsatt med hjemmel i koronaloven. Flertallet vil ikke støtte en forlengelse av loven ut over 27. mai 2020.

Komiteens medlem fra Rødt går imot en forlengelse av koronaloven. Håndteringen av koronapandemien krever politisk handlekraft, men det er etter dette medlems syn demokratiet og en åpen og opplyst debatt som gir oss de mest treffsikre og effektive tiltakene. Det er avgjørende å verne om demokratiet, rettssikkerheten og maktfordelingsprinsippet, og det er i krisetider dette virkelig settes på prøve.

Dette medlem viser til Innst. 204 L (2019–2020), jf. Prop. 56 L (2019–2020), hvor et samlet storting gikk imot regjeringens opprinnelige forslag til generalfullmaktslov, som ville gitt en nærmest uinnskrenket hjemmel til å overta Stortingets funksjoner og tilside sette gjeldende lover og rettigheter. Stortinget gav regjeringen en avgrenset fullmakt i én måned til å gjøre forsvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak gjennom forskrifter for å begrense forstyrrelsen av sentrale samfunnsfunksjoner og avhjelpe negative konsekvenser av koronapandemien for samfunnet og befolkningen. Samtidig fikk et mindretall på en tredjedel av stortingsrepresentantene muligheten til å oppheve forskrifter gitt etter koronaloven helt eller delvis, også før de trer i kraft.

Dette medlem er av den oppfatning at regjeringen har strukket bruken av koronaloven ut over de ramme Stortinget fastsatte i sin behandling. Derfor støtter ikke dette medlem en forlengelse av loven.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at den koronaloven som ble vedtatt i Stortinget, var annerledes enn det lovforslaget regjeringen la fram. Lovens virketid ble satt til én måned, ikke seks måneder som regjeringen foreslo. Dernest ble det stilt strenge krav til

begrunnelsen for forskrifter og presisert at forskriftene ikke kunne bryte med Grunnloven eller innskrenke rettigheter på tvers av Grunnloven, menneskerettsloven og Norges folkerettslige forpliktelser. Kongen i statsråd fikk kun adgang til å endre regelverk knyttet til 62 navngitte lover, og det ble understreket at loven kun skulle komme til anvendelse hvis formålet ikke kunne ivretas gjennom ordinær lovbehandling i Stortinget. Endelig ble det etablert en ordning hvor et mindretall på en tredjedel av Stortingets medlemmer kunne stanse forskrifter etter koronaloven etter en særskilt prosedyre. Disse medlemmer understreker at Stortingets restriktive fullmaktslov og den tverrpolitiske enigheten om denne var avgjørende for aksept for og oppslutning om en slik lov i det norske samfunnet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at en slik krisefullmaktslov var berettiget den første måneden etter Covid-19-utbruddet. Argumentene for å forlenge loven er imidlertid ikke like sterke. Regjeringen legger nå opp til en gradvis normalisering av en rekke samfunnsfunksjoner. Disse medlemmer mener tiden også er inne for å gå tilbake til normalsituasjonen mellom statsmaktene i Norge, nemlig at Stortinget innehar den lovgivende myndighet.

Disse medlemmer vil understreke at man gjennom gjeldende koronalov har fått vedtatt de endringer i lovverket som var mest påtrengende ved selve utbruddet av Covid-19. Til sammen 21 forskrifter er fastsatt med i hjemmel i loven. Disse medlemmer viser til at man i samme tidsrom også har fremmet 11 vanlige lovproposisjoner hvor behandlingen har vist at Stortinget har klart å forene behovet for raske regelendringer med kravet om å fullføre lovgivningsprosessen etter Grunnlovens regler.

Disse medlemmer viser til at forslaget innebærer at koronaloven utløper 27. april 2020, og at det etter denne dato dermed ikke kan gis nye forskrifter med hjemmel i loven.

Disse medlemmer har imidlertid forståelse for ønsket om å videreføre de eksisterende forskriftene som er gitt etter koronaloven, fram til 27. mai 2020.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag til rettsgrunnlag for de eksisterende koronaforskriftene i tråd med dette:

«Midlertidig lov om videreføring av forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven skal lyde:

§ 1 Formål og varighet

Forskrifter gitt med hjemmel i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) fortsetter å gjelde fram til 27. mai 2020.

Kongen kan helt eller delvis oppheve forskriftene gitt med hjemmel i koronaloven før dette tidspunktet.

Dersom stortingsrepresentanter, som til sammen representerer minst en tredjedel av Stortingets medlemmer, ikke lenger kan støtte en bestemt forskrift, eller deler av en forskrift, og uttrykker dette skriftlig i tråd med vedtatt arbeidsordning i Stortinget, plikter Kongen straks å oppheve de aktuelle bestemmelsene. Vedtaket om opphevelse av forskrift, eller deler av forskrift, skal umiddelbart meddeles Stortinget skriftlig.

§ 2 Lovens ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks og oppheves 27. mai 2020.»

Komiteen viser til at Kongen har vedtatt forskrifter hvor mindretallsrettighetene i Stortinget har vært benyttet, og at deler av forskriftene derfor har blitt opphevet. Dette har vært begrunnet med at det ikke var godtgjort at de var nødvendige, eller at de har vært for generelle eller ikke blitt rammet godt nok inn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at regjeringen i fortsettelsen må gi gode begrunnelser for hvorfor forskriftene ikke kan fremmes som lovsaker til Stortinget, og at selv ikke en svært rask stortingsbehandling vil være raskt nok for formålet. Flertallet vil videre understreke at forskriftene gitt etter koronaloven må være forholdsmessige og klart avgrenset.

Hensynet til menneskerettigheter må utredes og drøftes særskilt for unntaksforskrifter der dette er relevant. I alle spørsmål som berører arbeidslivets regler, understreker flertallet at regjeringen plikter å involvere partene i arbeidslivet og legge stor vekt på å komme til enighet med disse.

Komiteen mener at bruken av mindretallsrettigheter viser at den balansen Stortinget gjennom lovbehandling søkte å oppnå, er ivaretatt.

Komiteen vil vise til at Stortinget i tiden etter at koronakrisen rammet oss, har vist seg i stand til å behandle saker på svært kort tid. En rekke saker er blitt hastebehandlet av Stortinget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at lovens formål om å «legge til rette for forsvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak som er nødvendige for å begrense forstyrrelsen av sentrale samfunnsfunksjoner som følge av Covid-19, og for å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen, næringslivet, offentlig sektor eller samfunnet for øvrig», langt på vei kan ivretas gjennom ordinær lovbehandling. Regjeringen må derfor legge til grunn at ordinær lovbehandling skal være regelen, og forberede seg på å få det til.

Flertallet forventer dermed at det i tiden frem mot 27. mai 2020 bare unntaksvis skal gis forskrifter etter denne loven.

Komiteens medlem fra Rødt viser til følgende merknad fra en samlet komité i Innst. 204 L (2019–2020):

«I begrunnelsen som gis for vedtak gjort i medhold av denne lov, skal det utdypes hvorfor det ikke var anledning til å gjøre dette vedtaket gjennom en ordinær behandling i Stortinget. Tidspres og konsekvenser av dette presset vil være viktig å få frem i en slik begrunnelse. Slike begrunnelser må i tillegg være så fyllestgjørende at de står seg i ettertid.»

Dette medlem mener dette ikke har vært tilfelle ved fastsettelsen av flere av forskriftene etter koronaloven, herunder:

- Midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 459 om foranklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19.
- Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 491 om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19.
- Forskrift om endring i midlertidig forskrift 27. mars 2020 nr. 492 om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19.
- Midlertidig forskrift 8. april 2020 nr. 734 om unntak fra regler om fysisk årsmøte og generalforsamling mv. i eierseksjonssameier, borettslag og boligbyggelag for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19.
- Midlertidig forskrift 8. april 2020 nr. 735 om kompensasjonstiltak til selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av Covid-19.

Dette medlem viser også til høringssvar fra Advokatforeningen om at tiltak i forskrifter fastsatt etter koronaloven «gjennomgående er for vide, for omfattende eller ikke strengt nødvendige som følge av koronasituasjonen».

Det var etter dette medlems syn tilfelle blant annet for de første forskriftene innen utdanningssektoren, fastsatt 27. mars 2020, som gav vide fullmakter langt ut over koronalovens formål, og hvor deler av forskriftene ble opphevet av Stortinget.

Rødt har reservert seg mot deler av flere forskrifter på politisk grunnlag, blant annet innenfor justissektoren og helsesektoren, begrunnet i rettssikkerhet og i å skjerme rus- og psykiatribehandling for barn og unge. Dette medlem mener forskrifter med behov for forlengelse burde vært lagt fram som proposisjoner til Stortinget, slik at de kunne gjennomgått ordinær politisk behandling innen koronaloven utløper.

Dette medlem vil peke på at Stortinget har hatt en effektiv behandling av mange saker som følge av koronapandemien. Dette medlem vil samtidig understreke viktigheten av å opprettholde de demokratis-

ke prinsippene for stortingsbehandling framover, og unngå å fravike fastsatt arbeidsordning ut over det absolutt nødvendige.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig å benytte anledningen til å forbedre loven, også selv om den kun skal gjelde i én ekstra måned. Den endelige versjonen av loven vil skape en viktig basis og presedens for eventuelle senere tilfeller av slike unntakslover. Flertallet viser til høringsinnspill fra blant andre Advokatforeningen og understreker behovet for å styrke rettssikkerhetsgarantiene og avgrense loven på en klarere måte.

Flertallet understreker betydningen av domstolenes kontroll med forvaltningen. Det gjelder ikke minst når forvaltningen gis særlige fullmakter som i loven her. Det var derfor grunn til å ta inn en egen bestemmelse om domstolskontroll i loven § 6. Her ble det også presisert at domstolene etter koronaloven både kan prøve lovligheten av de vedtak som er truffet, og av forskrifter gitt i medhold av loven.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at når dette flertallet nå går inn for ytterligere én måneds forlengelse av loven, er forutsetningen at loven skal brukes med stor forsiktighet i tiden fremover. I lys av dette foreslås et tillegg i § 6 som innebærer en utvidet domstolskontroll for de få nye forskriftene som kan forventes å bli fastsatt etter 27. april. For tiltak truffet i medhold av disse forskriftene vil domstolene kunne prøve både tiltakets forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet.

Dette flertallet foreslår derfor en ny bestemmelse i § 2 annet ledd og et nytt tredje punktum i § 6.

Dette flertallet foreslår videre en lovteknisk endring i § 4 første ledd.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«§ 2 andre ledd skal lyde:

En midlertidig forskrift kan likevel ikke begrense grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet.

Nåværende andre til femte ledd blir tredje til sjettedde.

§ 4 første ledd skal lyde:

Forskrifter fastsatt i medhold av § 2 trer i kraft én dag etter at Stortinget er skriftlig meddelt den nye forskriften, *med mindre forskriften blir opphevet etter § 5.*

§ 6 nytt tredje punktum skal lyde:

I prøvingen av lovligheten av forskriften kan domstolen prøve både tiltakets forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet, jf. også § 2.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter disse lovendringene subsidiært, dersom stortingsflertallet velger å forlenge koronalovens virketid til 27. mai 2020.

Komiteen mener det er viktig å se det samlede lovverket for krisesituasjoner i sammenheng, og ber regjeringen evaluere hvordan relevante lover fungerer sammen, og om det bør gjøres endringer for å sikre helhetlig krisehåndtering, rettssikkerhet og demokratisk kontroll.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Midlertidig lov om videreføring av forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven skal lyde:

§ 1 Formål og varighet

Forskrifter gitt med hjemmel i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) fortsetter å gjelde fram til 27. mai 2020.

Kongen kan helt eller delvis oppheve forskriftene gitt med hjemmel i koronaloven før dette tidspunktet.

Dersom stortingsrepresentanter som til sammen representerer minst en tredjedel av Stortingets medlemmer, ikke lenger kan støtte en bestemt forskrift, eller deler av en forskrift, og uttrykker dette skriftlig i tråd med vedtatt arbeidsordning i Stortinget, plikter Kongen straks å oppheve de aktuelle bestemmelsene. Vedtaket om opphevelse av forskrift, eller deler av forskrift, skal umiddelbart meddeles Stortinget skriftlig.

§ 2 Lovens ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks og oppheves 27. mai 2020.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven)

I

I midlertidig lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

En midlertidig forskrift kan likevel ikke begrense grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet.

Nåværende andre til femte ledd blir tredje til sjette ledd.

§ 4 første ledd skal lyde:

Forskrifter fastsatt i medhold av § 2 trer i kraft én dag etter at Stortinget er skriftlig meddelt den nye forskriften, med mindre forskriften blir opphevet etter § 5.

§ 5 første ledd skal lyde:

Forskrifter gitt med hjemmel i denne loven skal etter vedtak av Kongen i statsråd umiddelbart meddeles Stortinget skriftlig.

§ 6 nytt tredje punktum skal lyde:

I prøvingen av lovligheten av forskriften kan domstolen prøve både tiltakets forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet, jf. også § 2.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Lovens opphevelse

Loven oppheves 27. mai 2020.

II

I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 7-12 første ledd fjerde punktum videreføres til 27. mai 2020.

III

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen, den 20. april 2020

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Jonas Gahr Støre

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortingets særskilte komité for å behandle saker
vedrørende korona-krisen

Deres ref.

Vår ref.

Dato
17.04.2020

Koronaloven – forlengelse

Jeg viser til møte i Stortingets særskilte komité for behandling av saker vedrørende korona-krisen 15. april 2020. I tråd med anmodningen fra komiteen har jeg utredet hvordan en eventuell lovendring som viderefører innholdet i forskriftene gitt i medhold av koronaloven, kan forlenges, uten at det skal være adgang for Kongen i statsråd til å fastsette forskrifter etter 27. april 2020.

Som nevnt i Prop. 76 L (2019–2020) kapittel 6.2 er regjeringens prinsipale forslag en forlengelse av dagens lov og jeg viser til begrunnelsen som er gitt der.

Koronalovens tittel er «midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv.» Bestemmelsene i loven angir de nærmere rammene for forskriftshjemmelen. Dersom forskriftshjemmelen ikke lenger skal kunne benyttes etter 27. april, synes det derfor mest ryddig at loven oppheves. Dette skjer automatisk etter lovens § 7 den 27. april 2020.

For å sikre at forskrifter gitt med hjemmel i loven skal fortsette å gjelde må det fastsettes et nytt rettsgrunnlag. Dette kan gjøres i en ny lov hvor den operative paragrafen kan lyde:

«Forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven fortsetter å gjelde fram til xxxx. Kongen kan helt eller delvis oppheve forskriftene før dette tidspunktet.»

Lovens tittel kan eksempelvis være: midlertidig lov om videreføring av forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven.

Med hilsen

Monica Mæland